

9.1.2026

Valtiovarainministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi VN/2215/2025**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Valtiovarainministeriö on asettanut Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisen ja julkisyhteisöjen ostolaskutietojen julkaisemisen hankkeen toimikaudelle 17.1.2025–1.5.2027. Hanketta johtaa ja lainvalmistelusta vastaa valtiovarainministeriö. Tietovarannon teknisestä toteuttamisesta vastaa Valtiokonttori. Hanke on osa Hankinta-Suomi-toimenpideohjelmaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on asetettu lukuisia julkisiin hankintoihin liittyviä tavoitteita, jotka tähtäävät markkinoiden toimivuuden parantamiseen, julkisten hankintojen tiedolla johtamisen edistämiseen sekä julkisen talouden vahvistamiseen.

Hallituksen esityksen tavoitteena on perustaa kansallinen julkisten hankintojen tietovaranto ja mahdollistaa julkisyhteisöjen hankinta- ja ostolaskutietojen avoin ja keskitetty julkaiseminen. Esityksen tavoitteena on tehostaa julkisia hankintoja, saavuttaa kustannussäästöjä ja parantaa julkisten varojen käytön vaikuttavuutta. Esityksellä tavoiteltava hankintatiedon parempi saatavuus, yhdisteltävyys ja vertailtavuus luo edellytyksiä vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden arvioinnille sekä vahvistaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa niin yksittäisissä hankintayksiköissä kuin laajemmin julkishallinnossa.

Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon tavoitteena on kerätä yhteen keskeiset julkisia hankintoja ja ostoja koskevat tiedot julkisyhteisöiltä sekä mahdollistaa tietojen yhdistäminen, vertailu ja jakelu. Tietojen keräämisessä otetaan huomioon tiedon turvallisuuteen ja liikesalaisuuksiin liittyvät erityispiirteet. Tietovarannon avulla muodostetaan tietopohja, joka kattaa keskeiset tiedot julkisen hankinnan koko elinkaaren ajalta. Näin vahvistetaan tietojohdamisen edellytyksiä kansallisesti ja hankintayksiköitasolla sekä mahdollistetaan muun muassa viranomaisten työn toteuttaminen ja kehittämistoimenpiteiden kohdentaminen.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta. Alla ovat Lausuntopalvelussa antamamme vastaukset.

9.1.2026

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

LPY:n näkemyksen mukaan esitettyjen lakimuutosten ja -uudistusten vaikutusten arviointi on tehty riittävällä tarkkuudella. Yhdistys muistuttaa, että avoimuuden ja kilpailun lisääntymisen vaikutuksia on haastava arvioida, koska tietoja toteutuneista julkisista hankinnoista on heikosti saatavilla ja hyödynnettävissä, erityisesti alle hankintalain kilpailutusrajojen toteutetuista hankinnoista ja suora hankinnoista.

LPY yhtyy esityksen arvioon siitä, että hankintatietovaranto tulee lisäämään kilpailua julkisissa hankinnoissa. Yhdistys pitää kilpailun lisääntymistä hyvin todennäköisenä, erityisesti alle hankintalain kynnysarvojen olevissa hankinnoissa.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

LPY kannattaa kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamista. Se mahdollistaa julkisyhteisöjen hankinta- ja ostolaskutietojen avoimen ja keskitetyn julkaisemisen sekä kertyvän datan hyödyntämisen. Yhdistyksen näkemyksen mukaan tämä luo edellytykset tehostaa julkisia hankintoja, saavuttaa niissä kustannussäästöjä ja parantaa julkisten varojen käytön vaikuttavuutta. Esityksellä tavoiteltava hankintatiedon parempi saatavuus, yhdisteltävyys ja vertailtavuus luo nykyistä paremmat mahdollisuudet julkisten hankintojen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden arvioinnille sekä vahvistaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa niin yksittäisissä hankintayksiköissä kuin laajemmin julkishallinnossa.

Emme pidä perusteltuna, että julkisen sektorin sidosyksiköt jäisivät lain soveltamisalan ulkopuolelle. Yhdistys muistuttaa, että kyseiset sidosyksiköt toteuttavat nykyisin merkittävän osuuden julkisen sektorin hankinnoista. Mielestämme on tärkeää, että ainakin suuret, esimerkiksi yli 5 miljoonan euron liikevaihdon sidosyksiköt sisällytetään lain soveltamisalan piiriin.

Esityksen mukaan hankintatietovaranto ei tule sisältämään tietoja hankintayksiköiden tekemistä sopimuksista. LPY:n mielestä myös tiedot hankintayksiköiden tekemistä sopimuksista on syytä sisällyttää hankintatietovarantoon. Sopimustiedot ovat olennaisessa roolissa erityisesti laittomien suora hankintojen tunnistamisessa.

LPY pitää tärkeänä, että hankintatietovaranto toteutetaan vähintään esitysluonnoksen mukaisessa laajuudessa.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

LPY kannattaa hankintalakiin esitettyjä muutoksia, joilla parannetaan tarjouspyyntöjen ja muiden hankinta-asiakirjojen avointa saatavuutta säätämällä, ettei tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen saaminen saisi edellyttää rekisteröitymistä tai kirjautumista. Yhdistyksen mielestä ehdotettu Valtiokonttorin määräysenantovaltuus liittyen hankintamenettelyssä ilmoitettaviin

9.1.2026

tietoihin, ilmoittamisessa käytettäviin lomakkeisiin sekä ilmoitusten sisältöön ja julkaisemiseen on tarkoituksenmukainen ja perusteltu.

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteista?

LPY:n mielestä Valtiokonttori on oikea taho hallinnoimaan hankintatietovarantoa.

Yhdistys kannustaa Valtiokonttoria ottamaan aktiivisen roolin hankintatietovarannon kehittämisessä ja hyödyntämisessä. Sen kannattaa tuottaa tietoa ja analyysejä julkisten hankintayksiköiden ja yritysten päätöksenteon tueksi. On tärkeää, että tuotettu tieto on mahdollisimman avointa ja viranomaistahojen ohella myös yritysten ja niitä edustavien järjestöjen hyödynnettävissä.

LPY esittää, että Valtiokonttorille turvataan riittävät resurssit tämän tehtävän hoitamiseen.

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

LPY:n näkemyksen mukaan esitetyllä lainsäädännöllä luodaan tietopohjaa julkisten hankintojen strategiselle johtamiselle ja valvonnalle. Nykyinen hajautettuun tietoon ja reaktiiviseen valvontaan perustuva malli ei ole toimiva. Yhdistys muistuttaa, että hankintatietovaranto on investointi, joka maksaa itsensä takaisin hyödykemarkkinoiden kehittymisen ja kilpailun lisääntymisen myötä.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja